

(Politické) výpovědi německého divadla (No. 4)

Hra roku 2016 německého měsíčníku Theater heute a účast na letošním festivalu německého divadla Theatertreffen v Berlíně. Taková je bilance úspěšnosti inscenace The Situation z produkce berlínského Gorki Theater, která měla premiéru 4. září 2015 a nyní se v rámci PDFNJ představila v Divadle ABC.

Orit Nahmias (Noa), MaryamAbu Khaled (Laila), Yousef Sweid (Amir),
Ayham Majid Agha (Hamoudi), Karim Daoud (Karim) a Dimitrij Schaad
(Stefan) FOTO MGT

Významná izraelská režisérka a divadelnice **Yael Ronen** se s provokativní nadsázkou a kacířskou ironií zabývá tematikou imigrace a přistěhovalců především z Blízkého východu, poukazuje na historické a kulturní kontexty. V roce 2009 jsme v rámci PDFNJ mohli v Praze vidět její inscenaci Třetí generace z mezinárodní produkce Ensemble Habimah National Theatre of Israel z Tel Aviv a berlínského Schaubühne am Lehniner Platz.

Sejdou se Izraelci, Palestinci a Syřan v Berlíně na hodině němčiny, kterou vede Kazachstánek. Anekdota? Ne. Realita dnešní Evropy, více či méně multikulturní a barvitá jako vícejazyčné dokumentární divadlo, jehož leitmotivem je „the situation“ – politická situace na Blízkém východě a její důsledky. Yael Ronen provokuje obecně známými reáliemi a historickými konsekvencemi, poskládanými do slovních gagů. S herci, kteří jsou stejného původu jako jejich postavy, vytvořila transparentní inscenaci plnou břitkého černého humoru. A předsudky drtí v mlýnku sarkasmu. *Holocaust? Už jsem přes to. To není dobrý nápad. Sice funguje, nespočet Židů bylo vyražděno – ale opakovat by se neměl.* Říká Noa z Izraele (Orit Nahmias) nedokonalou němčinou k možné budoucnosti migrantů.

Ona a její manžel, Palestinec Amier (Yousef Sweid), se na kurzu „Německy za 90 minut“ ocitnou jako první. Učitel Stefan (Dimitrij Schaad) brzy pochopí, že zahájit lekci větami tázacími *Kdo jsi? Odkud jsi?* a *Proč jsi tady?* se rovná vyvolání válečného konfliktu. O to spíš, že manželství židovky a muslima obstálo ve zkoušce ohněm na jeruzalémské půdě, ale v emancipované německé společnosti se rozpadlo. Jak říká ambiciózní Noa: *Já jsem žena. On je muž. A to je problém.*

Palestinec Karim provozuje parkour FOTO MGT

Jako učitel a integrační pracovník neuspěje Stefan ani u Palestinců Laily (Maryam Abu Khaled) a traceura Karima (Karim Daoud). Výuka němčiny nemůže pokračovat, protože konverzace a příklady ze života, související s probíranými gramatickými jevy, se točí kolem „the situation“. A jeden paradox střídá druhý. Pod symbolem curry Wurstu se připravuje humus a kreslí mapa válečného konfliktu v Sýrii. Berlínská čtvrť Neukölln je „naše palestinská vesnice“, jeruzalémský syndrom evokuje myšlenky na stockholmský syndrom. Smršť drsného humoru ale vyvolává i nejistotu. Členství v Al Kajdě, kontakt s IS, poprava přítele – kde je pravda? Dá se vůbec o těchto tématech žertovat? Pokud v tom žijete, je to možná nezbytné pro vytěsnění strachu ze smrti. Ale vykládejte to Němcům. Němci jsou legrační, opravdu nic netuší.

Babylon charakterů a jazyků, v němž se kvůli střídání němčiny, angličtiny, arabštiny a hebrejštiny málokdo z publika obejde bez sledování titulků, trénuje divákovu trpělivost a snahu porozumět odlišnostem.

Kontrapunktem je Stefan, který se už nedokáže vyjádřit ani svou teatrální gestikulací. *Say it in english*, radí učiteli němčiny Amier. Stefan šlape v „the situation“ jako slon v porcelánu. Raperský text Karimova životního příběhu přetaví do tvrdého, v Německu konkurence schopného rapu (samý sex a siláctví). Syřana Hamoudiho (Ayham Majid Agha), který v zemi plné mrtvol provozoval adrenalinovou pašeráckou živnost, v Berlíně uvízl kvůli změně vízových předpisů a chce se vrátit do Libanonu, se homosexuál Stefan snaží s vehemencí humanitárního aktivisty integrovat proti jeho vůli.

Vršení absurdních situací a nedorozumění vrcholí Stefanovým přiznáním kazašského původu a jména Sergej. Rodák z bývalého Sovětského svazu řeší blízkovýchodní krizi mezi svými žáky! Skvostnou paralelu vystřídá Sergejův dlouhý

monolog o životě a útěku z totalitního státu.

Maxim Gorki Theater, Berlin: The Situation FOTO MGT

Druhá část inscenace je herecky statická, soustředěná na obsah textu. Spíše dokument, než divadlo. Nakolik jde v příbězích o autobiografické a osobní zkušenosti herců a tvůrců, se nikde neuvádí. Spojitost vycítíme u Karima, který ožívuje své výstupy parkourem. Tato pohybová aktivita nese mimochodem i symboliku migrace: jejím základem je schopnost dostat se z bodu A do bodu B (a také umět se dostat zpět) bezpečně, plynule a efektivně za použití vlastního těla.

Propracovaná symbolika a detaily celkově umocňují výpověď hry. Barvy kostýmů odkazují k vlajkám rodných zemí. Dvoudílné mobilní schodiště se zadní rovnou stěnou má funkci zdi, spojovacího prvku i projekční plochy. A jeho zářivě žlutá barva připomíná jazykové publikace z nakladatelství Langenscheidt. Optimistický pohled od budoucna v kontextu vlastních životních úspěchů je k závěru přilepený násilně a nevyznívá právě důvěryhodně. Kdo by si ale dnes troufl dělat ohledně integrace imigrantů závěry, že?

///

Předchozí díly festivalových zpravodajství:

(Politické) výpovědi německého divadla (No. 1)

(Politické) výpovědi německého divadla (No. 2)

(Politické) výpovědi německého divadla (No. 3)

Komentáře k článku: (Politické) výpovědi německého divadla (No. 4)

Přidat komentář

(Nezapomeňte vyplnit položky označené hvězdičkou.)
